

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Opettajien kokemukset ympäristökasvatuksesta ja kiertotalouden edistämisestä

Anssi Huoponen

Nuorempi tutkija

Itä-Suomen yliopisto

Ympäristökasvatuksen haasteet

- Valitettavasti usein ympäristökasvatus perustuu lineaariselle ajatuksella ja opettajat kokevat ympäristökasvatuksen toteuttamisen hankalaksi (esim. Birdsall, 2011; Marcinkowski & Reid, 2019)

- Nuorten ympäristökäyttäytyminen on kuitenkin huomattavasti monimutkaisempaa (Huoponen, 2017).

Ympäristökasvatuksen haasteet

- Useita malleja ympäristökäyttäytymisen muodostumisesta sekä ympäristökasvatuksen edistämisestä on ehdotettu (esim. Hollweg et al., 2011; Kollmuss & Agyeman, 2002, Wheaton et al., 2018).
- Silti usein ympäristökasvatus ei saavuta tavoitettaan ympäristövastuullisesta käyttäytymisestä (Saylan & Blumstein 2011)

Asiantuntijaopettajien näkökulmat ympäristökasvatukseen

- Kesällä 2019 haastattelin ENO-verkkokoulun koululaisten ilmastokokoukseen osallistuneet opettajat.
  - Yhteensä 47
  - Eri kansallisuuksia

Tulokset

- Opettajien mukaan suurin osa opiskelijoista tietää perusteet ympäristöstä, mutta samaan aikaan vain harvat opiskelijat ovat valmiita toimimaan ympäristönpuolesta (Huoponen, 2022).

(P33) “I just want to say that the level of knowledge is quite high because it’s in the curriculum like biology, chemistry, and even foreign languages. But the level of awareness is that is the main problem. They say, “don’t start cleaning”. That’s the problem. Because it’s always in the curriculum .... we teach them from an early age. Maybe it’s the awareness that it’s a problem and not the knowledge.”

- Samaan aikaan opettajat painottavat opetuksessaan tietoa ja asennoitumista lisääviä menetelmiä. Sen sijaan he haluaisivat toteuttaa toiminnallista opetusta, mutta yleensä tämä jää haaveeksi (Huoponen, 2022).

(P6) I’m using... We were so lucky that national radio made documentaries of ten episodes. So, I’m using that. They are very good episodes, documentaries.

Tulokset

- Miksi ympäristökasvatusta on haastava toteuttaa?

Kouluun liittyvät esteet	Opiskelijoihin liittyvät esteet
Rajoittava opetussuunnitelma	Kiinnostuksen puute
Resurssien puute	Apatia
Paine mitata opiskelijoiden suoriutumista	Vanhemmat
Ajan puute	Ryhmäpaine
Tuen puute	Pinnallinen tietous
	Yhteiskunta

- (P27) “... And I see in my senior students, especially, they have done through science curriculum and through technology curriculum, and they have learned a lot about climate science. They know what’s happening, but they know it enough for despair and to feel hopeless.”.

Myös teoria-aineistosta voidaan tunnistaa näitä esteitä

- Rajoittavina tekijöinä ovat mm.
  - Opettajien ja vanhempien tarjoama tuen puute
  - Opiskelijat eivät pääse tekemään päätöksiä
  - Konkreettisen toiminnan puute
  - Koulun sosiaaliset normit voivat rajoittaa ympäristötoimintaa
  - Turhautuminen, motivaation puute ja muut epämiellyttävät tunteet (Huoponen, 2022)

Ympäristökasvatuksen haasteet ja mahdollisuudet kiertotalouden näkökulmasta

- Osana WasteLess Karelias -projektia on kerätty oppilaiden kierrätyskäyttämiseen liittyvää aineistoa sekä oppilailta että opettajilta.
- Alustavat tulokset viittaavat siihen, että nämä tulokset ovat linjassa ENO-aineiston kanssa.
  - Opettajat kokevat, että jätteisiin liittyvän ympäristökasvatuksen toteuttaminen on hankalaa osana kouluarkea.
  - Kiire, vähän yhteistyötä, resurssien puute.
  - Samoin he kokevat, että osa nuorista on todella kiinnostuneita kiertotalouteen liittyvistä asioista, mutta valtaosaa nuorista kiinnostaa muut asiat.

Mitä seuraavaksi?

Kiertotalous osana ympäristökasvatusta

- Käyttäytymisen muuttaminen on välttämätöntä maapallon tulevaisuuden turvaamiseksi
  - Tämä tulee konkretisoitumaan tulevien sukupolvien aikana
- Silti vaikuttaa, että opettajat kohtaavat useita esteitä kiertotalouteen liittyvän opetuksen toteuttamisessa.
  - Haasteena on päästä tiedon jakamisesta toiminnan mahdollistamiseen ja tukemiseen.
  - Mahdollisia keinoja:
    - Tasavertainen päätöksenteko luokassa
    - Opettajan ohjaava rooli ja opiskelijoiden voimaantuminen
    - Keskittyminen aitoihin lähiympäristön ongelmiin
    - Positiivisten tunteiden tukeminen
    - Käytännön tekeminen yhdessä teoriasisällön kanssa (Huoponen, 2022).

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Anssi Huoponen
anssi.huoponen@uef.fi

Lähteet

- Birdsall, S. (2010). Empowering Students to Act: Learning About, Through and From the Nature of Action. *Australian Journal of Environmental Education* 26, 65–84
- Hollweg, K. S., Taylor, J. R., Bybee, R. W., Marcinkowski, T. J., McBeth, W. C., & Zoido, P. (2011). *Developing a framework for assessing environmental literacy*. Washington, DC: North American Association for Environmental Education. Available at <http://www.naaee.net>.
- Huoponen, A. (2017). *Kohti ympäristökäyttäytymisen opettamista: toimintatutkimus lukiolaisten ympäristökäyttäytymisen muodostumiseen liittyvistä käsityksistä* (Pro gradu, Itä-Suomen yliopisto).
- Huoponen, A (2022). From concern to behavior: Barriers and enablers of pro-environmental behavior in a school context. Julkaisematon artikkeli.
- Huoponen, A (2022). From ineffective to effective: Expert teachers' perceptions on environmental education and students' environmental literacy. Julkaisematon artikkeli.
- Kollmuss, A. & Agyeman, J. (2002). Mind the gap. Why do people act environmentally and what are the barriers to pro-environmental behaviour? *Environmental Education Research* 8(3), 239–260.
- Marcinkowski, T., & Reid, A. (2019). Reviews of research on the attitude–behavior relationship and their implications for future environmental education research. *Environmental Education Research*, 25(4), 459-471.
- Saylan, C., & Blumstein, D. (2011). *The failure of environmental education (and how we can fix it)*. University of California Press.
- Wheaton, M., A. Kannan, and N.M. Ardoin. 2018. *Pathways in Environmental Literacy* (Environmental Literacy Brief, Volume 2). Stanford, CA: Social Ecology Lab, Stanford University.